

Az emberi erőforrás fejlesztésének képzési módszerei*

Sorozatunk előző részében áttekintettük a képzés folyamatát, a következőkben pedig a személyzetfejlesztési célok megvalósításának képzési eljárásait vesszük számba.

Alkalmazásuk előtt nagyon fontos átgondolnunk, hogy az, amit fejleszteni kívánunk, képzésen való részvétel útján fejlődik-e.

KÉPZÉS A MUNKAVÉGZÉS HELYSZÍNÉN

(On-The-Job Training)

A munkahely helyszínén alkalmazott képzés általában a munka egészére vonatkozik, általa elsősorban a munkavégzéssel kapcsolatos készségek fejleszthetők. A munkavállaló a végzendő munka helyszínén tanulja meg a munkáját és az eszközök kezelését, ezért a megszerzett ismeretek átvitele a munkára kevés nehézséget okozhat. Az oktatást általában egy jobban képzett és gyakorlottabb munkatárs végzi, a munkavállaló elsősorban utánzással tanul. Nehézséget jelenthet, ha a kijelölt munkatárs a tanításra nem kap külön felkészítést, ráadásul a tanítás mellett a korábbi teljesítményszintnek megfelelően kell dolgoznia, ezért saját lemaradása miatt nyűgnek érezheti a másikkal való foglalkozást. Az elsajátítás felszínességét eredményezheti, ha a tanuló túl gyors tanulási sebességet várnak el, és ezért nincs módja begyakorolni a műveleteket.

Kabinetrendszerű képzés

A szimulációs program, illetve a gyakorló berendezés a kabinetben van, és az adott termelési és/vagy szolgáltatási vonalhoz közel helyezkedik el. A képzésben részesülő személyek a munkát a kabinetben gyakorolhatják anélkül, hogy zavarnák vagy lelassítanák a valódi termelést/szolgáltatást.

Hagyományosan a szakmunka vagy betanított munka oktatására alkalmazták, ma inkább a bonyolultabb tevékenységek gyakorlására, veszélyes munkakörök esetén a veszélyhelyzet felismerésének, kezelésének gyakorlására építenek ki szimulációs központokat.

A munkakör rotációja

A munkavállalók különböző helyeket járnak be és különböző munkaköröket látnak el a szervezetben. Közben számos tevékenységgel megismerkednek, és lehetőségük van a begyakorlásra. Nagy előnye, hogy az egész szervezet működését, a munkafolyamatok összefüggéseit is megismerik, rugalmasan tudnak reagálni az új feladatokra, munkaerőhiány esetén pedig rendelkeznek a hiány betöltéséhez szükséges ismeretekkel és gyakorlattal. Azáltal, hogy rendszeresen **újat tanulnak, új feladatokat, új kihívásokat élnek át**, a munkától kevésbé idegenedhetnek el, és a tanulási képességük is fennmarad. Mód van arra, hogy ismereteik, képességeik és más jellemzőik alapján végül megtalálják a hozzájuk leginkább illeszkedő feladatkört. Hátránya lehet, ha a különböző munkakörökben a keresetek nem egyformák, ezért a munkavállalók nem szívesen töltik be a különböző munkaköröket.

---

* Megjelent: Menedzserek Országos Szövetségének lapjában, a MENEDZSER1999/3. márciusi számában, 7. o.

Gyakornok, vagy tanonc-képzés

Történelmileg az inas képzés rendszere lehetett az alapja. Később a szakmunkások képzésében terjedt el. A pályakezdőt vagy az új munkavállalót egy gyakorlott szakmunkás hosszabb időn át oktatta. Az inas gyakornokként működött, a szakmát munka közben sajátította el az iparossegédétől. Az inas-képzés végén a személy előlépett, és ő is iparossegéd lehetett.

A szakmunkásképzésen túl egyre inkább terjed a menedzserképzés területén is: a pályakezdő diplomás végzettségű jelölt először asszisztens lesz egy vezető mellett, a munkavégzés során tanulja meg a feladatokhoz tartozó műveletek teljesítését, miközben kiderül jövőbeli alkalmassága is.

A MUNKAVÉGZÉS HELYSZÍNÉTŐL TÁVOLI KÉPZÉSI MÓDSZEREK

(Off-Site Training Methods)

Viszonylag kevés interakcióra, azaz kölcsönös párbeszédre épülő módszerek

Egyéni feladatvégzés

Az önképzés leggyakoribb formája. Gyakran fordul elő más képzési formákkal együtt alkalmazva.

Az alábbi tipikus helyzetben alkalmazható előnyösen:

A tanuló személy:

1. becselő skálákkal, feladatlapokon át, stílusfelmérő kérdőívekkel önfelmérést végez, hogy meghatározza saját hiányosságait és erősségeit. Ezzel előkészül a tényleges fejlesztésre.
2. az előadások vagy csoportos foglalkozások, esetleg önálló tananyag-feldolgozást követően feladatokon át megpróbálja alkalmazni és begyakorolni a tanultakat.
3. ha van mód a visszajelzésre (pl.: programozott oktatáson belül), akkor a teljesítményét összehasonlítja az ajánlott megoldásokkal.
4. Közös projekt munkát végző team tagjaként részfeladatok kidolgozásán keresztül gyakorolja a tanultak átvitelét a gyakorlati munkába, amelynek eredményét később egyeztetni a team többi tagjával.

Az előadás

Az előadás során nagy mennyiségű, tematikus információ adható át nagy létszámú csoportnak egy időben, ezért költségkímélő módszer. Leginkább általános ismeretek közvetítésére alkalmas. Nagy hátránya, hogy a kommunikáció egyoldalú. A képzésben résztvevőknek maguknak kell az előadás tartalmát megérteni, és a saját területükre alkalmazni. Az utólagos emlékezeti teljesítmény a tartalomra alacsony. Az előadás az ismeretátvitel egyik leggyengébb eszköze. Elterjedt, de a készségek megszerzésére nem alkalmas.

Esettanulmány

Az előadó vagy szeminárium vezetője a hallgatóság felé egy adott esettel kapcsolatban előforduló helyzeteket és tipikus viselkedéseket mutat be, majd elemez. A résztvevőkkel együtt megoldási variációkat dolgoznak ki, amelyeket kiértékelnek és összehasonlítják azokat a

megvalósítható vagy más megvalósult sikeres megoldásokkal. Előnye abban van, hogy aktivizálja a hallgatókat és megismerteti őket a problémamegoldás modelljeivel. Utánzásra késztet, ezért nagy hátránya, hogy a saját megoldások kitalálása helyett inkább mások "jó" megoldásainak keresésére szocializálhatja a résztvevőket. Az önállóságot kevésbé fejleszti.

A következő részben megismerkedünk a munkahelyen általában kívüli, viszont gyakori interakciókra és aktív cselekvésre készítő módszerek sokaságával, amelyek éppen ezért sokkal alkalmasabbak az ismeretek bővítésén túl a készségek fejlesztésére is.

Szatmáriné dr. Balogh Mária
Munka- és pályatanácsadó szakpszichológus,
tréner, szervezetfejlesztő tanácsadó